

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre.....	24 kor. (12 fét)
Félévre.....	12 „ (6 „)
Negyedévre.....	6 „ (3 „)
Egy óra.....	2 „ (1 „)
Egyes szám.....	8 fillér (4 kr.)
Vidékre.....	10 „ (5 „)

Megjelenik mindennap
korán reggel.
Ünnep és vasárnap után is.

Kolozsvár, 1904.

Főszerkesztő: Dr. PAPP JÓZSEF.

Z S E R K E S Z T Ő S E G

KIADÓHIVATAL

Egyetem-utca 7., (Lyceum-nyomda.)

HIRDETÉSEK DIJA:

Négyező centiméterenként 8 fillér.

Iparosok és kereskedők kedvezményben részesülnek

Nyilttér soronként 40 fillér.

Csütörtök, április 7.

A második konzervatív párt.

Kolozsvár, ápr. 7.

(.) Valóban, mi sem lehet könnyebb; mint ide iktatni azt a mondatot, melyet valamelyik napilap tarka krónikájában egy magyar parasztgazda Bánffy Dezsőről, meg az ischli klauzúlaról tett, mert ez a mondat Zichy Jánosra és a konzervatív pártra éppen oly frappáns igazsága lehetne.

Nem lehet igaz párt az, a melyet Zichy János akar csinálni — körülbelül így variálna az egy-szeri józan magyar parasztgazda.

Es ezzel a konzervatív párt eszméje agyon lenne ütve az igazság erejével. Csakhogy manapság a kivégzésnek is megvannak a maga formalitásai, melyeket be kell tartani, hogy a jogrendben hiba ne essék.

Tehát foglalkozunk mi is legis-arte a konzervatív párttal, melyet az Ur ezerkilencszáznegyedik esztendőjében Zichy János gróf, az ifjabb akar nyelbe ütni.

Az első, legfontosabb és szembe-szökő kérdés: miért kell ma Magyarországon konzervatív párt? Mit akar konzerválni? Mely örületes gyors rohanást akar lassítani? Mely nagy célt akar fokozatos fejlesztéssel elérni? Talán nem is jól tettük föl a kérdést. Talán úgy kellett volna föltenni: miért kell ma Magyarországon még egy konzervatív párt? Mert egy van — a „szabadelvű” nevet viselő párt. — Merő lehetetlenség, hogy az új konzervatív párt a konzervatívizmus fogalmának inkább megfelelhessen, mint a mai „liberális” párt. Hiszen látjuk azt, hogy ez a párt minden kérdést, melynek azonnal való megoldását jónak és szükségesnek tartja, csigalépésben akar megvalósítani, vagy pedig jobb napokra eltéve fonnyaszt meg.

Nézzünk az állami élet bármely terére, a megfontolt semmittevessel, vagy a gondatlan csemmogással találkozunk. Itt van a közelmúlt nagy kérdése, a katonai kérdés. A szabadelvűpárt kimondta, hogy jogunk van a magyar nyelvhez, hogy az szükséges lenne; de megvalósítását ma időszerűnek nem tartja. Vagy itt van a vámtérület kérdése.

A szabadelvűpárt legtöbb tagja

nyíltan az önálló vámtérület mellett nyilatkozott (a választásokkor) titokban pedig az egész szabadelvűpárt csak azt vallhatja, hogy az önálló vámtérület jelentené hazánkra a gazdasági fejlődés óriási lépését. De azért még fönttartja a közös vámtérületet. Vagy itt van a választási cenzus igazságos kiterjesztése. Mindenki azt hajtogatja, hogy a nép legszélesebb rétegeit be kell hozni az „alkotmány sáncaiba,” de azért a szabadelvűpárt fél tőle, mint „sötétbe való ugrás”-ról. Vagy az adóreform kérdése. Az egyetlen igazságos adóztatás, a progresszív adózás behozatalának szükségéről megvan győződve minden józan ember, de azért fönttartanak egy lefelé növekedő adózási rendszert. A föld nélkül szűkölködő munkások százezrei vesznek vándorbotot kezükbe, de azért fönttartják a hitbizományt. A nemzetiségi iskolákban melegegyai vannak a magyar állam elleni izgatásoknak, de azért nem építünk állami iskolákat. Törvényeink szőlés- és irasszabadságot hirdetnek; de azért a gyűléseket betiltják a lapokat elkobozzák. Megtartják a születésből fakadó törvényhozási jogot a főrendiházban s a születés hiányait pótolják a rang-körös fejlesztésével, a kitüntetések özönével.

Hát mi ez, ha nem konzervatív politika?

S mi az a párt, a mely ilyen politikát követ, ha nem konzervatív párt? Nem tudjuk, miért akar Zichy János új konzervatív pártot csinálni. Nem vagyunk képesek belátni, hol talál ő mérsékelni való radikális-must, gyors tempóban való előre-rohanást a szabadelvűpárt politikájában. Hiszen a Tisza István meg a szabadelvűpárt programja csak annyiban liberális, hogy megtűri kebelében a legreakciósabb elemeket is és csak a közszabadságok elnyomásában radikális. Minden egyéb dologban Tisza István és Zichy János teljesen és tökéletesen egyet-értenek. Ha Zichy mindenáron a konzervatív pártban akar lenni, ucuu, ugorjon be a szabadelvűpártba a Károlyiak, Batthyányiak, Szemerék, Andrassyak, Zselényskiek közé és megkíméli magát a pártszervezés fáradalmaitól.

Zichy nem tartja elég dinasztikusnak a szabadelvűpártot — ez

az új alakulás egyik kimondott szükségessége. Lehetetlen. Minden rosszat rákentek már a szabadelvűpártra, de azt a rosszat még senki se mondta, hogy nem elég dinasztikus. Menjen csak be Zichy János a liberális pártba és menten szükségtelenné fogja találni egy új konzervatív párt alakítását.

Zichy elejti teljesen az önálló vámtérületet, mert szerinte az ország csak a közös vámtérületen lehet boldog. A patvarba is, az már radikális konzervatívizmus, a mely „teljesen elejti az önálló vámtérületet.” Lám a liberális párt nem ejti el az önálló vámtérületet. csak nem akarja életbeléptetni. Ez az igazi konzervatívizmus. Bátran beléphet Zichy János oda.

Zichy János a kiegyezést a legmerevebben fönn akarja tartani. Talán mégis igaza van Zichynek, hogy nem lép be a Lloyd-klubba. Mert az ott székelő párt a kiegyezést nemcsak, hogy fönttartja, de a mi terhünkre szokta visszafeljeszteni, a mire ékes példa volt a lefolyt nemzeti harc. Ez a párt tehát konzervatívabb — Zichy Jánosnál is. De most az intenció egy: odaláncolni Ausztriához elválaszthatatlanul, azért csak menjen be bátran Zichy János.

Hiszen Zichy János már az egyházpolitikai törvények revízióját sem kívánja s ezzel mivel sem különb, vagy rosszabb, mint a szabadelvűpártnak tömérdek tagja, aki anno dacumál késhegyig menő harcot folytatott az egyházpolitikai törvények ellen s most mégis magában a szabadelvűpártban huzódik meg. Az elvtársak tömege fogja ott keblére ölelni: csak menjen be.

A szabadelvűpárt tagjai pedig dühösen nekimennek Zichy Jánosnak. És pedig nem abból az indokból, hogy konzervatív pártot, hanem, hogy egy másik konzervatív pártot akar csinálni. Félnek a konkurenciától. Voilà tout.

— Bánffy báró képviselőjelölt.

Egy reggeli lap híradása szerint a Bónis István halálával megüresedett kolozsi kerületben az új párt vezére, Bánffy Dezső báró szándékozik fellépni. Ez esetben a kerület kormánypártja külön jelöléstől elállana.

Politikai közlapaszlatok.

Két közjogi intézkedés.

Kolozsvár, április 6.

II.

A másik közjogi intézkedés szükségességét a Bécsből jövő bajok orvoslása követeli meg.

Semmi kétség, hogy ha az Ausztriában folyó nemzetiségi harcok és Berlin viselkedése következtében előbb el lehet temetni az osztrák császárságot a német római császárság sirja mellé — akkor sem az első általán javasolt, sem a most javaslatra következő második intézkedésre nem lesz szükség, a közös ügyek — a mi veszedelmünk — megszűnnek önmaguktól. En azonban a mai helyzet tartósságától félek, azért kereselem — a magyar nemzeti önállóság és függetlenség feltételeinek és biztosítékainak eszközeit.

Ha Magyarországot királyi Ferencz József — ki különben megkoronázta őt a egyik legalkotmányosabb fejedelem — Magyarországon kívül nem a szomszéd Ausztriának, hanem pl. Szegambianak volna közös fejedelme, császára, — vagy mostani dualisztikus helyzetünkben, ha a magyar király született magyar és nem született német volna: sem az osztrák közgazdasági élet, sem az osztrák hadsereg, sem az udvar hagyományos politikája gátol nem szolgálna a magyar nemzeti önállóság fejlődésére nézve, erre ok se volna; de ha mégis akadály lenne — azt bizonyosan elhárítaná a született magyar király, akkor a született magyar király lenne az ur. De most a született német az ur, magyar nem is születik, csak német. Az institucionalis magyar király, az osztrák császár perszonalis vasallusa születésénél fogva, hol pedig az ország fejedelme maga is vasallus, ott az ország se lehet független és önálló.

Kifélé — tudjuk — Magyarországnak nincs nemzetközileg elismert állami élete, léte; Magyarország nem ország a világ előtt, osztrák tartomány; Budapest Ausztria egyik tartományának a fővárosa; világforgalom Magyarországra nézve Bécsben teszi köte-sét, Bécsből indul ki s Bécsbe érkezik vissza minden nemzetközi mozgalom. Magyar állam nincs a nagy világ előtt.

Az Ausztriával való viszonyunkban sincs magyar állam. Valamely állam el nem lehet hadsereg nélkül, önálló gazdasági berendezkedés nélkül, külön nemzeti bank nélkül stb., ha mégis él egy bizonyos területen ilyen lakosság, az nem él állami életet, az a terület nem állam, hanem valamely más ország feudális tartománya. A magyar lakosság csak adóalany és nem jogalany, osztrák a hadsereg, osztrák az uralom közgazdasági téren, diplomáciai képviseletben, osztrák az alsó-ausztriai nemzeti bank, osztrák (és nem közös) minden közös intézmény a valóságban és német a nyelv mindenütt, a magyarság jellege, himnusz, címer, zászló sehol se mutatkozik, a hol mutatkozik elkobozzák az osztrákok. Magyar állam nincs Ausztria előtt sem.

Nagyon természetes ezeknél fogva, hogy

hogy magyar állam nem létezhetik önmagában saját lényegében sem.

Magyarország fejedelme, az osztrák császár perszonalis vasallusa születésénél fogva; Magyarország pedig Ausztria bűbértartománya a mohácsi vésztől fogva.

Ez a viszony, ez az állapot ma. És van egy nagy többség a parlamentben, mely a kormánnyal együtt törvényesnek tekinti ezt a viszonyt, ezt az állapotot és olyannak, mely a pragmatika szankcióból folyván — fenntartandó továbbra is.

Itt van az óriási politikai kétszínűség és az óriási politikai erkölcsatlenség! Az osztrák-magyar közös viszony, mai állapotában bírálva, egy betűt sem respektál sem a pragmatika szankcióból, sem az 1867-ki kiegyezési törvényekből, kivéve egyetlen egyet mégis: a fejedelem személyének közösségét. A mai állapot nemhogy a pragmatika szankcióból folyva, hanem éppen merő ellentéte egy a pragmatika szankció intézkedésének, mint az 1867-ki törvényekben biztosított egyenjoguságnak és pártatlanság.

A mai állapot 377 éves osztrák erőszak gyászos következménye!

Ha őszinték akarunk lenni és ismerve a magyar történetet őszintén akarunk beszélni, nyíltan kimondhatjuk, hogy a közös viszonyokat törvényesítő pragmatika szankció bár kétoldalú kötés és szerződés gyanánt jött létre, mégis tisztán csakis az uralkodó Habsburg dinasztia érdekét szolgálta a szolgálja kizárólagosan.

A mohácsi vész veszedelme és az osztrák erőszak létesítette az első realis közös viszonyt; magyar meghunyászkodás és politikai kétszínűségbe pakolt lojalitási kodifikálta a pragmatika szankciót. Mindenikben csak kára volt a magyarnak örökké.

Már a mohácsi vész utáni esztendőben közvetlenül számos törvényt hoz a magyar országgyűlés, hogy vigye ki ő Felsége a német tiszteket a magyar várakból; dehogyl az idők folyamán idegen katona-ság töltötte meg a magyar várakat, zsarolta a vármegyéket s oda fejlődött a hadsereg, mint intézmény, hogy kötelessége lett Magyarországon osztrák szellemmel lennyomni minden magyar szellemet.

A létesült közös viszonyok osztrák uralmat jelentettek és mozdulatlanul lesegeztek a magyar önállóságot és függetlenséget. A magyar nemzet ki lett játszva a kétoldalú kötéssel erőszakosan. Nem így Ausztria és az uralkodó család.

A pragmatika szankció léteke egyedül az uralkodó Habsburg dinasztia magyarországi uralmának biztosítása, megörökítése, legalább a három Habsburg ág kihaltáig. Ezen uralom biztosítása szempontjából két eszközhöz folyamodott az uralkodó, ahhoz a két eszközöz, mely legelőször több és a mely a Habsburg uralkodó család, hosszas, állandó uralmának valóban legelfogadhatóbb biztosítéke.

1. Az uralkodót vagy saját országa detronizálja s kergeti el,
2. vagy külföldi erőszak taszítja le a trónról.

Ezen két baj ellen védekezett Károly, midőn Magyarországgal kötött pragmatika szerződésével előbb állandósította a trón-

tudná, hány-szor egymásután. Néha azt hiszem, hogy megfuladok s a nyakam egy hétig is vörös a szakállától.

Lili: Haragszol érte?

Kata: Nem én! Nagyon jól esik!

Lili: És hozzá még, nem törődve azzal, hogy szegény?

Kata: Mit bánom én azt, majd nap-számba járunk s esténként hazatérve kö-tömmel töröltetem meg izzadt homlokát s eleibe teszem a hajában főtt krumplit, a minél nincsen pompásabb étel, ha két éhes, munkában kifáradt ember föl hozzája. És iszunk majd egy pohárról és kenyeret is egy kessel szelünk, de mindezen nagyon édes lesz, mert fiatalok vagyunk és szeretjük egymást!

Lili: Oh, milyen boldog vagy te, Kata! Milyen boldog!

Kata: Biz én sajnálom is a kisasszonyt, hogy ezzel a piros fiataiságával egy korhadt karóhoz köti magát.

Lili (kijózanodva): Eh, bolondokat beszélsz! Én egész más vagyok; belehalnék, ha megkérgesedne a kezem a kapától! Az-után meg, hogy valakivel egy pohárról igyam? Pufji!... Nem is szólvá a hajában főtt krumpiról, amely okvetlen megölné! Hiába, engem így neveltek!... A századosnak gyönyörű pusztái vannak, ott töltjük majd a nyarat, télen át páholyunk lesz az Operaházban s megleznek a rendes fogadó-napjaink. A löversenyen futtatunk és eljárunk a tárlatokra, szóval: élünk!

Kata: Most megyek az ebédlőbe rendet csinálni.

Lili: (egyedül, hosszan elgondolkozik, aztán kissé kinyújtóztatja a derekát s a két karját a feje fölött összefonva, mint a hogy a vágyakozó leányok szokták, — nagyot sóhajt): Azért mégis szeretném meg-izelni a héjában főtt krumpilt!

TÁRCA.

Kaffai Mária temploma.

Írta: Székula Jenő.

Péra utcán kihal az élet
A rózsák illata elszállt, eltévedt!
O csodás keletek alkonyai!
Emlékszem... ott állt meredve égnek
Kaffai Mária temploma!

A holt Rákócziak nagy esküvője
Fakó irással véve a kőbe,
Hogy el ne felejtse senki, soha!
Elsíratott eszmék fehér temetője
Kaffai Mária temploma!

Jól emlékszem még a karácsony éjre,
Hogy mentem magamba esti misére,
Az ajtón boszorkányok sora!
S inádkoztam a fejedelem üdvére...
Ó Kaffai Mária temploma!

Fakó lángok égtek... az orgona hangja,
Mint a Rákócziak tenger haragja!
Hogy el ne felejtse senki soha!
S te láttad, hogy sirlam, hogy omlott a könnyem!
Ó Kaffai Mária temploma!

Két menyasszony.

Írta: Unger Ila.

Lili (a házikisasszony).
Kata (a szobaleány).
Reggeltáji, a takarítás idején.
Lili: Nézd csak, itt elfeledted letörölni a kandallót, pufji! Csunya port! (Óvatosan körülnéz, hogy nem leskelődik-e valaki rájuk.) Mikor lesz a lakadalmatok, Kata?
Kata (Aggodalmasan néz az ajtó felé.):

Nem merek beszélni, hátha meghallja a nagyságos asszony, tetszik tudni, a multkor is kikaptunk!

Lili: Beszélhetsz bátran, nincs itt senki, a mama még öltözködik.

Kata: Hát bizony úgy szeretné a legényem, hogy pünkösdre esküdjünk. Mikor legvirágosabbak a fák s legjobban melegsít a nap. Pista azt tartja, hogy pünkösdkor még a szerelem is kétszeresen édes, már pedig a Pista — tessék elhinni! — nagyon ért az eféléhez. (Nekipirult arccal törülgeti tovább a szekrénylábat.)

Lili: Hány éves?

Kata: Huszonhat. Illünk egymáshoz szörnyen, mert én meg már husz leszek ma-holnap.

Lili: Mondd csak, Kata, jó menyasszonynak lenni?

Kata: Én istenem, ha jó-e?... Meghiszem azt! De hát tudhatja a kisasszonyka magáról.

Lili (kedvetlenül): Biz én nem találok benne semmit, nincs abban jószág!

Kata: Az már baj!

Lili: Nesze ez a kis selyemkendő, jó lesz a nyakadra. Már régen félretettem neked... Új csak ide, aztán beszélj valamit, bátran beszélhetsz, nem hallja senki!

Kata: Mit beszéljek?

Lili: Mit? Mindent! Mondd el, mikor szeretted meg a Pistát? Hogyan szeretted? Megcsókolt-e már valaha? Mit szoktatok beszélni együtt? Mert én tudni akarom, hogy milyen az igazi mátkaság, mikor a legény és a leány nemcsak türik, de szeretik, kíváncsiak egymásra! Mert tudni akarom, miről lehet beszélni a bálón, a pré-mier-esték és más ilyen hülyeségeken kívül; valami szebb, édeesebb, igazabb dolgokról! Tudni akarom, hogy milyen a csók, amit négy szemközli, a pillanat hatalma s a szenvedély lop egyik ajakról a másikra....

Kata: Már pedig mindezt jobban megtudhatná a kisasszonyka a völégényétől.

Lili: A völégényemtől! Ugyan hagyj el. Az én völégényem bizonyára elfeledte már az eféléket. Az ő korában neveléses is lenne.... Te Kata, férjhez mennél te egy negyven éves emberhez?

Kata: Nem én!

Lili: Hátha kamarás volna?

Kata: Még akkor se!

Lili: De akkor nagy dáma lennél ám! Négyes fogatot tartanál s a ruháidat Páris-ból hozathatnád.

Kata: Fiatal a lábom, eljárok én gyalog is s meglelgeszem ezzel az olcsó perkál-szoknyával is.

Lili: Bolond vagy!

Kata: Ha összefogódom Pistával, akik én olyan erős, jó karjai vannak, mint nekem, nem érezzük a fáradságot. S frissen vasalt, tiszta ruhám, ha magamra veszem, nincs az a drága, suhogó selyem, ami jobban kedvére volna.

Lili (álmodóan): Még se vagy bolond!

Kata: Azután, mikor vasárnaponként templomba megyünk, egymásra nevetve, egymás szemébe nézve, bizony utánunk fordul minden ember és sokan megirigyelnek.

Lili: Az már igaz, hogy mi sobase voltunk együtt templomban.

Kata: Ugyan minek is menne olyan nagy ur, mint a kisasszony völégénye, nem tud az már mit kérni, hiszen mindene van!

Lili: Mindene?... egy szál haja sincs neki!

Kata: De van ám az én Pistámnak olyan mint a bunda.... Hát még a baszusz! Puhább, mint a legrágább selyem.

Lili: Na Kató, ez nagyon gyanus. Honnan tudod, hogy puha?

Kata: Jaj kisasszonykám, elég már a pletykából, sietni kell, mert az ebédlő még hátra van.

Lili: De innen ugyan egy tapodtat se mégy, míg el nem mondom.

Kata (nagyon zavartan): Már pedig én azt el nem mondhatom.

Lili: Ahá, tudom már; megcsókoltad!

Kata: Jézus Mária, ne tessék ilyet gondolni! Biz az nem egy volt kisasszonykám, mert ő csókolt meg engem.

Lili: No, csak ki vele szaporán, hogy történt?

Kata: Nem lehet azt így elbeszélni!

Lili: Ugyis tudom, a multkor, mikor nálad volt a konyhában....

Kata: Isten őrizz, hogy ezt tessék hinni! Rég történt már az, egyszer, vasárnap délután, a kis erdőben....

Lili: Tovább, tovább!

Kata: De már itt igazán nem lehet tovább....

Lili: (Izgatottan veszi ki a blúzából legkedvesebb ékszerét, egy cseresnyevirágot ábrázoló kis tüt.) Kati, látdod ezt?

Kata: Igenis, látom.

Lili: Tudod-e, mi ez a piros kő a kö-zepében?

Kata: Nem én.

Lili: Hát az egy korál!

Kata: Az ám; kaláris!

Lili: Na, hát ez a tied lesz, csak beszéld el azt a csókot elejétől végig, úgy, ahogy volt, mert én tudni akarom, hogy milyen az igazi csók.

Kata: Majd megtanítja rá a százados ur.

Lili: Oh, az nem az igazi, hiszen mások is látják; mama meg a tante, aztán ő a homlokomon csókol. Érted: a homlokomon!....

Kata: Bizony Pista a számat csókolja meg és nem is egyszer, hanem a Jézuska

öröklést bent Magyarországon és azután külvédelem tekintetéből az örökös tartományok hadi erejéhez kívánta csatolni a magyar hadsereg erejét is.

A Habsburg-uralom alatt azonban soha se folyt úgy az ország dolga, a hogy az ország akarja volna, ez a mi közös viszonyunk jellemző karakterisztikája. A pragmatika szankció után eltűntek a magyar hadsereget a földszínről, zsoldos hadsereg veszi át uralmát osztrák szellemben, mely nem a magyar nemzetet védi, hanem a magyar nemzetet elnyomja, elnyomva tartja bécsi parancs szerint; de a zsoldos osztrák hadsereg Ausztriát se tudja megvédeni. A pragmatika szankció szerint kellene, hogy legyen a trón védelmére két erős önálló hadsereg, az az egyedüli létoka az egész szerződésnek és — nincs egy se. A mostani közös hadsereg csak veszített csaták részese és nem háborúra való. Ez a mai állapot épen e miatt is nagyon veszélyes ránk nézve. Az osztrák császár azonban azt hiszi, hogy ez a legjobb állapot; ebben az állapotban és ezzel a hadsereggel és kizárólag csakis német vezényszóval lehet fönntartani az osztrák centralizációt.

Az osztrák császárság számítása azonban épen olyan okatlan és veszélyes ma a monarchiára nézve, midőn az öntudatra ébredt külön nemzeti alkotmányos törekvéseket erőszakkal központosítani törekszik, mint a milyen okatlan és veszélyes volt előbb, midőn abszolút hatalmával, a divide et impera elvénél fogva szét választotta a békés nemzeteket egymástól azért, hogy egymás ellen uszítassa. Az erőszakos szétválasztás nyomán veszítette el a császárság igen sok tartományát és igen nagy befolyását; az erőszakos központosítás pedig bizonyosan megfogja a mi sirját az egész osztrák császárságnak, ha a látott jelek és körülmények nem csálnak.

Hol van biztosítva Magyarország jövője, önállósága és függetlensége a megsemmisülés és átalakulás processzusában? Mit tesz a magyar király, hová lesz akkor, mikor az osztrák császár föltámaszthatatlanul kímél? A személyes unióban egy személyként uralkodó császár és király egy halállal hal meg?

Magyarország és a magyar királyság függetlensége a fő cél. Ennek a célnak alá van rendelve minden személy, még a fejedelem személye is és alá van rendelve minden országos intézmény. Nemzeti törekvésünk egyedüli rendeltetése az ország önállóságát és a magyar királyi fejedelem fennhatóságát biztosítani minden körülmények között.

Jelenleg Magyarország nem független állam sem a világ, sem Ausztria, sem ön-maga előtt. A magyar király az osztrák császár personalis vasallusa születésénél és fizikai lényénél fogva. Így áll a dolog ma.

Mi fog történni az osztrák császárság megsemmisülése és átalakulása után Magyarországon és a magyar királlyal? Ez a kérdés jövő elakart titka.

A magyar nemzet önállóságra vágyik. Vágya nem teljesíthet 377 év óta, mert az osztrák trón császára, nem ereszti föl trónjára a magyar királyt, mert az osztrák császár olyan központosított országlást erőszakol a magyar királyra, mely tehetetlenné és lehetetlenné teszi a magyar királyi feladatát és uralkodását, az osztrák császár hagyományos politikája előtt föl se említhető a Szent István, Nagy Lajos, Mátyás király, Rákóczi, Széchenyi és Kossuthi Lajosról öröklött magyar nemzeti politika, az osztrák császár született német érzelme, német vágya, német nyelve lehetetleníti a magyar király magyar érzésének megnyilatkozását, magyar vágyainak követését, magyar nyelvének kizárólagos használatát. Az osztrák császár minden a mohácsi vésztől fogva, a magyar király semmi a császár akaratával szemben.

Az osztrák császár nem engedi meg, sőt egyenesen megtiltja a magyar királynak azon egyedül jogos nemzeti törekvés követését, azon nemzeti főcél megvalósítását, mely az ország és a magyar királyság teljes állami függetlenségét hozná magával. Megtiltja a centralizáció érdekében.

A magyar király elutasítja a magyar nemzeti követeléseket az osztrák császár parancsából. A magyar kormány szintén elutasítja a magyar nemzeti követeléseket lát-szólag királyi iránti lojalitásból, valósággal azonban hatalmi vágyból. A parlament mai többsége nem szorgalmazza a nemzeti követelések megvalósítását kormányprogramon nyugvó befolyásának és saját érdekkövetelésének elvesztése félelméből.

Úgy hogy ott állunk uraim, mikép mindenki előtt főcél Magyarország és a magyar királyság függetlensége, állami önállósága, — de azért senki se dolgozik e közös cél érdekében, mert — tiltja az osztrák császár. Az ellenzéki kisebbség törekvése pedig e tilalommal szemben: sysifusi munka.

Ez a mai magyar jogállapotok tételes filozófiája.

Mindig igaz marad azonban és mindig esélyes, hazafias cselekvés lesz akár-mikor következnek be, hogy a nemzet királyi alkotmányos szellemben követni akarja a nemzet aspirációját és megakarja valósítani vágyait, de ezt vasallusi helyzeténél fogva nem teheti: az országnak és fejedelemnek közös kötelessége első sorban a magyar uralkodót kiszabadítani alárendelt helyzetéből. Ha elég erős és elég magyar az uralkodó, hogy magát kiszabadíthassa: azonnal meg lesz a magyar király nemzeti függetlensége és az ország kívánt állami önállósága, maradhat a trónon unio a személyben, de ha erre nem képes: akkor a magyar nemzet segítségére kell hogy menjen a magyar királynak úgy a jelen helyzet javítása, mint a bekövetkező új ország alakulások következtében biztosítandó jövő érdekében; segítségére kell, hogy menjen — ha már a politikai erkölcsöket időközben megjavítani nem tudjuk — új intézmény felállításával, megfelelő közjogi intézkedés

végrehajtásával; segítségére kell, hogy menjen a trónöröklési rend kibővítésével.

Ez az a második szükséges közjogi intézkedés, a mit az adott helyzetben kielégítő módon fölhasználni lehet a cél érdekében. Magyarország állami függetlenségének visszaállítása érdekében.

Ha a fejedelem maga, alárendelt helyzeténél fogva nem képes, vagy helyzeténél fogva nem akarja ezt a célt szolgálni, esetleg az alkotmány módosításával, tehát ezen esetben épen az öröklési rend kibővítésével segíthetünk a bajon. Elhatározzuk törvényben, hogy Ferenc József magyar király elhalálozása esetében, addig a nemzeti pietas hallgat, új törvényhozás különben sem éríthet szerzett jogokat — a Habsburg uralkodó család pragmatika szankcióban írt három ágából egyszerre két családból lesz hivatva törvényes rend szerint a trónöröklésre, egyik Ausztriában, másik Magyarországon.

Feltétlenül igaz, egészen bizonyos, hogy ezen közjogi intézkedéssel visszafog szállni a magyar király hajdani függetlensége és dicsősége; de másfelől biztosítva leszünk az osztrák monarchia szétomlásából származó új országalakulatok minden eshetőségeire nézve.

Magyarország és a magyar királyság függetlensége a fő cél; azért mindent el kell követni, még országos alaptörvényeinket is felül kell vizsgálni a cél érdekében módosítani. Ez nem felforgatása korántsem a pragmatika szankciónak, hanem kibővítése csak, mely bővítés kedvez az uralkodó dinasztiának és a dinasztia tagjainak, mivel többen fognak jutni ezután uralomra; másfelől pedig ekkor — ez a fő — teljesen el lesz hárítva az a gát, mely akadályozta eddig a magyar függetlenség és önállóság országos kifejlődését.

Mégis mi lesz? Isten tudja.

A magyar nemzet tür és tür, megint tür. De ez a türelem már nem okosság.

A nemzet sorsát intéző kormány pedig vár és vár, megint vár; sőt dicsekszik a helyzettel és úgy viselkedik a nemzettel szemben, mintha valami nemzetboldogító titok birtokában volna. Ugy látszik, mintha az osztrák császár a kormány előtt titokban visszaigérte volna ajándékul a magyar királynak királyi függetlenségét; vagy pedig mintha a magyar kormány szövetségre lépett volna titokban a magyar királlyal, hogy a bekövetkező osztrák császárság kimúlásakor törvénytelen örökségre osztozzanak és lakmározzanak. Erre kell várni a magyarnak.

Amde a magyar király nem fogadhatja vissza ajándékképp országa önállóságát az osztrák császártól, régi és új törvények biztosítják ezt az önállóságot, mint a nemzet tulajdonát; másfelől a magyar király és a magyar nemzet nem állíthatik törvénytelen örökségre, minden élethez ragadós megzokta bosszúlni magát.

Mi lesz? Isten tudja.

A magyar kormány a fejedelem előtt lojalis és kétszínű. A lojalitásnak dicsekszik, a kétszínűséget tagadja. Míg azonban ezt a kétszínűséget föl nem váltja magyar őszinteségre, addig bizony semmi se lesz; haszon-talan fáradság az én tervezgetésem is, a mások tervezgetése is. — De hát mégis csak érlelni kell a nemzedéket napról-napra; kiki maga módja szerint végzi kötelességét; ki kell tűzni az őszinteség zászlaját; egyedül az alati a zászló alatt valószínű meg a nemzet radikális programja.

Bölni László.

Kétféle erkölcs.

— Budapesti munkatársunktól. —

Budapest, ápril. 6.

Ugy látszik, hogy a világnak már bele kell nyugodnia (ha tud) a kétféle erkölcs jogos voltába. Az utóbbi idők eseményei napról napra világosabban bizonyították, hogy mégis csak kétféle erkölcs van a világban. Az egyik a hétköznapi, a másik a vasárnapi. A hétköznapi morál persze a hétköznapi embereknek való. A lömegnek csinálták. Azoknak a szörke embereknek, a kik szép csöndesen meghuzódnak a házaikban csak akkor mennek ki az utcára, ha munkájuk hívja, vagy sétálni akarnak, vagy imádkozni óhajtanak a templomban, a melyek számukra mindenkor nyitva állanak. Ezek a jámbor férfiak igen szelídek; életük — mint illik — a királyt, fizetnek adót, nem ütköznek össze a büntető törvénnyel és azt is bűnnek tartják, ha egyszer egy istenigazában berugnak. Megrögzött morális felfogásuk, hogy lopni nem szabad és békén kell hagyni embertársaikat. A gyilkosságot a csunya és rettenetes bűnök közé sorozzák, a miért ezen a világon el-kárhoznak.

A másik morál a kiváltságosoké, mondjuk az uralkodóké. Nem azért állnak a tömeg fölött, hogy vele erkölcsben is osztozkodjanak. Mi különbség is volna uralkodók és népek között, ha az erkölcsök is közös volna.

Az erkölcs különben is olyan dolog, a mi csak arra való, hogy az ember lelki-ösmeretét terhelje és nehezé tegye az életet. Mindamellett a tömeg-erkölcsöt a népre és a nép fiaiira erősen rákényszerítik, mert ez igen kényelmes az uralkodóknak. Bizony-talan is volna az uralkodók helyzete, ha a tömeg is ugynevezett vasárnapi erkölcsöknek hódolna. Ezért őrzik a fejedelem is a látszatot.

De csak a látszatot.

Pillantsunk át csak egy kicsit még egyszer a szomszéd Szerbiába. Ott, mint mindenki tudja, hogy egy királynak leült-ték a fejről a koronát és ráadásul a király fejét. Meggyilkolták őt is, a feleségét is, a rokonait is egész pereputtyostul és a véres trónba beleültették egy másik embert és azt mondták: „Te léssz ezután a mi királyunk.”

A többi uralkodó megijedt ettől és

azt mondta: „Meg kell büntetni a király-gyilkosokat.” Jó okuk volt arra. Mert furcsa dolog lett volna, ha büntetlenül menekül-nének a királygyilkosok. Hisz akkor tör-vényesíték a királygyilkosságot és azok-nak, akik a hétköznapi erkölcsöknek hódol-nak, bebizonyítanák, hogy van ám más erkölcs is a világon és bizonyos körülmé-nyek közt ez az erkölcs a tömegre nézve is érvényességre lép. Mi lesz akkor a fejede-mekkel? Nem azért követelték a király-gyilkosok megbüntetését, mintha külön er-kölcsök a bűnök megküntetését okvetlenül szükségesnek tartanák. Hanem azért, mert az ugynevezett monarchikus elv védelme követelte azt. Ha egy királygyilkos a tör-vény védelme alatt megszabadul a bűn-tetéstől, akkor a nép, az istenadta, a ki-rályt életől, a templomba járó, adóját le-rovó nép majd természetesen tartja, ha a többi fejedelemet is sorba ejti a gyilkos-sok serege. Ez annál veszélyesebb, mert éppen most (ebben az átkozott időben) feke-te alakok járnak be a világot, akik saját-ságos vadász-szenvedélynek hódolnak. Ural-kodókra vadásznak. És addig járnak, addig állnak lesén, amíg egy ilyen felséges vadat le-terítenek, nem törődve azzal, he y ők maguk is ott pusztulnak el, vagy a hely-színén, vagy a verpadon, vagy az akasztó-fán. A vadász-szenvedély nem törődik a veszedelemekkel. A tigris-vadász is ki van téve annak, hogy a fenevad széttepi, mégis ki megy a lesre és nem nyugszik addig, amíg egy-egy állatot le nem terít.

Igy hát követelni kellett, hogy a szept királygyilkosokat valahogy, valamiképpen megbüntessék. Azonban ez nem volt olyan könnyű dolog. Nem azért számoltak le a régi királyiál véres számadással, hogy az új király felakasztassa azokat, a kik őt a trónusra ültették. Ezt belátták a szomszéd uralkodók is. Persze, persze! Szegény Péter királynak nehéz a helyzete. Am a szomszéd uralkodók helyzete is nehéz. Ők saját népeik előtt igazolni akarják, hogy a királygyilkosságot nem tekintik legális dolog-nak. Ezért a belgrádi követek egyideig duzzogtak. Sőt sztrájkoltak is, nem mentek tisztelegni Péter királyhoz, a mi annak nagyon kellemetlen volt és szégyelte magát saját népe előtt.

Ezért hát látszatra volt szükség. A látszat, tetszik tudni, szintén a másik erkölcs-höz tartozik. Végre a látszat is valami. A szept királygyilkosokat eltávolították az udvarból és — előléptették őket a had-seregben.

Rendben van minden! — mondták a szomszéd uralkodók. A látszatot meg-mentették, a követek visszatérhetnek.

Is vissza is tértek és fognak hajlongani a király előtt, aki a vérrel-bemocsolt trónon ül. Péter rehabilitálva van. A kecske is jóllakott, a káposzta is megmaradt. Sőt ki tudja, talán ha Péter látogatába megy majd egy uralkodóhoz, a disszidás is kivonul majd eléje és ő — rugalmas léptekkel — végigvonul az arcvonal előtt.

Azonban a népek mégis felvilágosod-tak már egy kicsit. Tudja már ma a hétköznapi ember, a tömeg is, hogy az elő-léptetés nem büntetés és valaminthogy meg tudja különböztetni a sólymot a gémtől, úgy meg tudja különböztetni a valót a lát-szattól is.

Ha jó ez a megoldás a királyoknak, jó a népeknek is. Am legyen. Az ő érde-kük volna első sorban a királygyilkosok igazi megbüntetését követelni. De ha az ő külön erkölcsük ilyen megoldással beéri, úgy is jó. Következmények nélkül azonban aligha mulik majd el ez a dolog.

Vonatösszeütközés a fővárosban.

— Express tudósítás. —

Budapest, április 6.

A főváros határában, a rákosi pályaudvaron tegnap hajnalban négy órakor vonatösszeütközés történt. A Hatvan, illetőleg Pécel felől jövő tehervonat, amelyet Vajda János gépész vezetett, beleütközött a Rákosi felől Szolnok felé vágató 562-es gyors-tehervonatba. Az összeütközés roppant heves volt, a szolnoki vonat lokomotívjában ülő gépész, lakatos, vonatvezető kirepültek a kocsiból, de szerencsére halálos bajuk nem történt. Kissé megütötték magukat.

Csak a lakatos állapota súlyos, a kulcsesontját törte össze és a mentők be-szállították a Rákosi-kórházba.

A vonatösszeütközés részletei a kö-vetkezők:

A Hatvan felől érkező 441-es teher-vonat, melyet Vajda vonatvezető vezetett tegnap hajnalban 3 óra 5 perckor ért a rákosi pályaudvar határához. A szolnoki kijáratnál (így hívják azt a helyet, ahol a szolnoki vonat kifordul az útjára) hirtelen vágatva előtte termett az 562-es szolnoki tehervonat, amely három óra egy perckor indult ki a rákosi pályaudvarból. Az összeütközés kikerülhetetlen volt, mind a két vezető fékezett, de már késő volt az intézkedés.

A két óriási vonat rettenetes heves-séggel rontott egymásnak. A szolnoki vonat volt a győzebb, az még nem haladt teljes gőzzel s így az is lett a vesztes fél.

A lokomotívja darabokra tört s ezen kívül még öt kocsija teljesen hasznavehe-tetlenné vált. A lokomotívban három em-ber ült: Csepregi vonatvezető, Vass gépész és Csulak János 26 éves lakatos.

Alig éri össze a két vonat, ez a há-rom ember kirepült a kocsiból és egyikük Csulak János lakatos a kulcsesontját törte.

Az összeütközés nagy izgatottságot keltett a máv. összes vonalain, megindult a telefonozás, sürgönyözés minden irány-ban, mindenki tudni akart részleteket az összeütközésről. Az izgatottságot még fo-koztta az a körülmény, hogy ugyanebben az időben egy személyvonat is indult a rákosi pályaudvarból. Ez a vonat azonban csak egy órai késéssel indulhatott el.

Az összeütközés okáról a legkülönf-ébb verziók keringenek. Sőtében történt a dolog s így nem lehetetlen, hogy nem vet-ték egymást észre a vonatvezetők. Az sincs kizárva, hogy álmosak voltak a gépészek és ez okozta az összeütközést. Mindenesre a szigorú vizsgálat, a melyet ma reggel kezdett meg a rákosi állomásfőnök Kempe János, ki fogja deríteni a baleset okozóját.

Kilenc órakor még mindig ott hever-tek az összetört kocsi, a szolnoki vonatnak a lokomotívja és öt vagonja lett haszna-vehetetlen, a hatvani vonatnak csak a loko-motívja zuzódott össze, de ennek a vonat-nak is több kocsija felborult.

Ezekben a sikeken mostanában nem is jár vonat és Szolnok felé csak átszállással lehet közlekedni.

Reggel felé ismét riasztó hírek hálóz-ták be a várost. Az a hír terjedt el, hogy egyik vizsgálólakatos a baleset alkalmával meghalt. Ez a hír nem bizonyult igaznak.

Király lányok fogságban.

Koburg Lujza ügye.

A koswigi fogoly.

Budapest, április 6.

Noussanne Henrikné, a párisi „Jour-nal” munkatársának alkalma volt Koburg Lujza ügyét Mattasich Gézával együtt Kos-wigben a helyszínen tanulmányozni. Érde-kes megfigyeléseiből egy bécsi laphoz a kö-vetkező levelet intézte:

Tisztelt Uram!

Jelenleg Németországban tartózkodom. Meg akarok győződni, hogy Lujza hercegnő tényleg elmebajos-e? Azzal a meggyőző-déssel térek vissza Franciaországba, hogy őr. Lipót király legidősebb leánya nem örlült, nem is volt soha és semmi más ki-vánsága nincs, minthogy fogságából kisza-badulhasson.

Nem árulhatom el, akikkel beszéltem, de különben a tények is nekem adnak igazat.

A szerencsétlen hercegnő enged az erőszaknak és tűri nehéz fogságát, ez egy gyöngye asszony, de nem beteg. A férje ál-tal reakényszerített, Gebauer asszony »ud-varhölgy», de valóságos kímhatalma alatt áll a hercegnő; Lindenhofban se n nem tisztelik, sem nem ápolják őt a megillető módon.

A szinlett sétakocsizások és a drezdai utazás senkit se ejtse kétségbe. A her-cegnő fogva tartása havonta 900 márkába kerül és így a neki jogosan járó 120.000 márká évi járadékából a körülötte levő bank-ot gazdagítja. Meggyőződtem, hogy okto-berben, a mikor Mattasich egész véletlenül találkozott séta közben a hercegnővel és »udvarhölgyével»; a hercegnő két napi ma-gánzárkára lett itélve. Bárcsak megcáfolnák ezen híreket!

Március 31-én csütörtökön történt meg velem, hogy a lindenhofi csendőrök engem is megfigyeltek és követtek....

A szász trónörökösné.

A szász trónörökösné az egész világ-tól elkülönítve él házának egyik zugában. Sohasem látogatják meg őt az atyja, férje vagy gyermekei. Ez az emberségtelen eljárás bizonyítja, hogy belátták a hercegnővel szemben való igazságtalan eljárásukat. Ha a szerencsétlen hercegnő örlült, miért fordul el tőle családja. Ha pedig bánós, mi a hibája?

A párisi „Journalban” részletesen be fogok számolni tapasztalataimról. De még most igyekezem jó barátaim szívére appe-lálni és megkérni őket, hogy igyekezzenek a sajtóban a hercegnő ügyét támogatni. A szerencsétlenségnek nincs hazája, de még kevésbé van az igazságtalanságnak!

Fogadja...

Noussanne Henrik,

a párisi „Journal” munkatársa.

U. i. az utóbbi időben ismerkedtem meg Mattasichel Bécsben. Kivánságomnak engedve jött Drezdába. Elitkolta jelenlétét és kiegészítette tapasztalataimat. Hozzám intézett leveleiből a következőket közlöm:

.... Mióta itt tartózkodom, a linden-hofi szanatórium csendőrökkel van körül-veve. A hercegnőnek nem szabad az épü-letről távoznia. Dr. Piersont táviratilag hívták ide, hogy személyesen ügyeljen a hercegnőre. Automobilon érkezett Messziná-ból tegnap ide. Ily körülmények között a legokosabb, ha elutazna Drezdából. Őn látta a csendőröket.... Így gyógyítanak betegeket? Avagy így őrzeneek egy foglyot? Kérem tudassa ezt Franciaországban....

Mattasich Géza.

„UJSÁG”

Kolozsvár, április 7.

A parlamenti béke jegyében, nyugodt munkássághoz fogott a nemzeti képviselő testülete. A körülmények, elsősorban harc ideje lejárt, hogy felváltva azt a hasznos, békés munkásság. A nagy nemzeti harcban mi is kivettük a részünket. Ott állottunk a csatában és elsősorban hangoztattuk a nemzeti követeléseit. S most, hogy a szenvedélyek nyomán fakadt eredmények gyümölcsözősítéséről van szó: mi továbbra is munkába fogunk, hogy a nagy nemzeti küzdelem eredményei hasznosítsák legyenek a nemzetre.

Ehhez kérjük a nagyközönség támoga-tását: mert az adhatja csak meg nekünk az erőt a további küzdelemhez. Mert ha béke van is fenn a parlamentben a magyar sorsa min-díg és örökké a küzdelem. Mi pedig az elől ki nem térünk, sőt részt kérünk abból is.

De nemcsak az országos kérdésekért, hanem Erdély speciális érdekeiért is küzdünk. Elap hasábjain támogatást nyer minden igaz ügy és szigorú bírálatot minden: mi a köz érdeke ellen van.

Az új negyedév közeledtével kérjük ol-vasóink segítségét és támogatását.

Mi ezzel szemben továbbra is erős nem-zeti érzéssel, igaz hazafissággal és becsületes-séggel szolgáljuk a haza érdekeit.

Hazafias tisztelettel:

„Az Ujság”

szerkesztősége és kiadóhivatala.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Félévre..... 12 kor.
Negyedévre..... 6 kor.
Egy óra ..... 2 kor.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, április 7.

— Tisztelettel kérjük előfizetőin-keket, hogy az előfizetés megújításá-iránt lehetőleg gyorsan intézkedje-nek, hogy a lap küldése fönnakadást ne szenvedjen.

— (Dr. Rigler Gusztáv előadása.)

Dr. Rigler Gusztáv egyetemi tanár tegnap este ismét előadást rendezett a Mensa ja-vára. Az előadás nagy és előkelő közönsé-get hozott össze az egyetem díszes aula-jában. Dr. Rigler ez alkalommal is Velencé-ről, Monakóról és Spanyolországról olvasott fel s felolvasását jól sikerült vetített képek-kei kísérte. A tanulságos és ötletes előadás mindvégig lekötötte a közönség figyelmét, mely végeztől hosszas tapsal és éljenzéssel köszöntö meg a kiváló elővezetőt.

— (Adomány a kolozsvári hir-lapírók szindikátusának.) Sok kula-Ákos, az Adria bi zítóító társulat vezérfel-ügyelője egy ügyletből kifolyólag 20 koronát adott át lapunk felelős szerkesztőjének a hírlapírók szindikátusa javára. Az összeget Tokaji László pénztárhoz juttattuk és az adakozónak hálás köszönetet mondunk a szindikátus nevében.

— (Március havi halandóság.) A városi anyakönyvi hivatal kimutatása sze-rint az elmúlt hóban városunkban született 97 leány és 80 fiú, összesen tehát 177. Meghalt 141; szaporodás tehát 36. Ház-ságra márciusban összesen 25 pár ember lépett.

— (A gázgyárellenőrző bizottság ülése.) Tegnap tartotta első ülését az a bizottság, melyet a város közgyűlése a ko-lozsvári gázgyár működésének ellenőrzésére és az esetenként felmerülő panaszok meg-vizsgálására küldött ki. A bizottság elnö-kévé: dr. Széchy Ákóst, előadójává: dr. P a p p Józsefet, jegyzőjévé pedig K u s z k ó Istvánt választotta meg. Ezután a munka-programmot és az ülések idejét állapították meg. A bizottság állandó permanenciában lesz s működése főképp arra irányul, hogy a városnak és a közönségnek jogait és ér-dekeit a gázgyárral szemben megvédje. A mai ülés teljes reményt nyújt, hogy a bi-zottság feladata fontos és komoly tudatá-ban, erős kézzel fog hozzányulni ahhoz a darázsfészekhez, melynek gázgyár a neve s gondoskodni fog, hogy az a sok kellemet-lenség és zaklatás, melynek a közönség a gáz részéről oly gyakran volt kitéve, végre már véget érjen. A bizottság egyébiránt a kellő szigorral fog őrködni, hogy a gáz-rál kötött szerződést minden tekintetben a legszigorúbban és a legnagyobb pontos-sággal betartsa.

— (A városi közbiztonsági kimu-tatása.) A városi közbiztonsági kimutatása szerint március havában a közbiztonság összesen 6282 darab állatot vágtak le. Ezek-nek vizsgálati díjában 530 K. 96 f., vágó-és pácizalmosási díjában pedig 7914 K. 90 f., összesen tehát 8445 K. 76 f. folyt be. Levágott összesen 509 szarvasmarha és bivaly, 303 egy éven alóli szopó borjú, 688 borjú, 3837 juh és bárány és 945 sertés és malac.

— (Katonák mennek, katonák jönnek.) Ma délután válik meg városunk-tól a házi ezred három zászlója. Déltűn

6 órákor külön vonat szállítja a hadiflaktat ut államhelyükre Bécsbe. Ugyancsak délután érkezik meg a 62 ik ezred marosvásárhelyi zászlóalja, melyet nem sokára a Bécsben székelő zászlóalj is követni fog. Az 51-ik ezredből még itt marad egy zászlóalj és a hadkiegészítő parancsnokság.

Az új ezred legénységét nagyobb részben tősgyökeres székely fiúk képezik, kiknek lelkét még a katonaság nem tudja elosztrákosítani. Tanuljelét is adta ennek már ez az ezred akkor, mikor Bartha Miklós összekaszabolásakor megtagadták az engedelmességet és nem akartak Kolozsvárt a népre löni.

— **(A cserebogarak irtása.)** A földművelésügyi miniszter rendeletet bocsátott ki, melyben a cserebogaroknak és ezek lárvájának irtására a szükséges felvilágosítást és utasítást megadja. Ezt a rendeletet a városok és községek előjárásai alárendeltok utján fogják a közönséggel közölni, hogy a káros pusztítások ellen minél szélesebb körben hatásokon védekezzenek.

— **(Állami építkezések Kolozsvárott.)** A beruházásokról szóló törvényjavaslat és a már régebben tervbe vett építkezések folytán, közel két millió értékű épületet emeltek a kormány Kolozsvár városában. Első sorban valószínűleg a Nemzeti Színház új épületének felemeléséhez kezdenek hozzá. Az új színház építéséhez — értesüléseink szerint — már a nyáron hozzáfognak. Azután a Karolina kórházát építik ki és ezzel egyidejűleg a gazdasági tanintézetnél és a dohánygyárnál tervbe vett építkezésekhez is hozzálátanak. Az egyetemi könyvtár csak ezen építkezések befejezése után fogja megkapni a megígért és nagyon szükséges új épületet, mely előreláthatólag a színház mostani helyén lesz felépítve.

— **(A köztemetőt kibővítik.)** A kolozsvári köztemetőben egyre kevesebb és kevesebb a sírhely. És abból a kicsiny szabad területből is mi még meg van, mindennap kisajátít egy-egy lépésnyit a hatalmas, a körülhatárolt, a rideg nagyvár, a halál. És minél több sírgödört ásnak, minél több fejtőt állítanak fel, annál égetőbbé, sürgősebbé válik a temető kibővítésének, vagy egy új temető létesítésének kérdése. A hatóságot is régóta foglalkoztatja ez a kérdés. Az ügy előkészítése céljából bizottságot is alakítottak. E bizottság április 12-én kezdte meg működését s az alkalommal egy a jelenlegi temetőben, mint a temető kibővítésére szánt új temetőben helyszíni szemlét tart s a nyílt tapaszta-latok szerint fog javaslatot tenni a táncsnak.

— **(Lövések az éjszakában.)** Minden részeg embernek van valami saját külön kedvtelése. Egyik örvöltöz, másik ablakokat ver be, a harmadik meg lövöldöz és ez a legveszedelemesebb valamennyi között. Kolozsváron nemcsak a mellék-utcákban, nemcsak a sötét és elhagyott külterületekben, de a legnépesebb utcákban is lehet hallani az esti órákban és az éj folyamán lövöldözéseket. Tegnap éjjel a Ferenc József-uton lövöldözött egy mulató urfi. A rendőrségem sokáig üldözte, de a fiatal urnak gyorsabb volt a lába s így mielőtt felismerhették volna, eltűnt egy mellék utca homályába.

— **(Öngyilkosság az örültek házában.)** A kolozsvári elmegyógyintézetben tegnap éjjel egy szerencsétlen előhalott, egy örült dobta el magát az életet, melytől úgy se ért már neki semmit, de semmit. A megrázó szerencsétlenség éjjel után 2—3 óra között történt. Ebben az időtájtban támadt rohamra Nuszbaum Jakabnak, a máskor csendes örültnek s a roham hatása alatt összetörve első emeleti cellája ablakát, a betört ablakon keresztül kiugrott a kövezetre, hol csak később akadhat rá életlen testére. A holtestet a törvényszéki bonctani intézetbe szállították be és innen is fogják eltemetni. Mint értesülünk, az ápoló ellen, kire az öngyilkosság lett örült gondozása bízva volt, a feljelentés gondatlanságából okozott emberölés címén meglettek. Kötelességünknek tartjuk konstatálni, hogy a valóban mintaszerű intézet vezetőségét — amennyire a viszonyokat és az intézet élén álló férfiak ismerjük — semminemű mulasztás nem terhelheti, de természetesen, hogy az a hely is, hol ezek a szerencsétlen előhalottak ápolatnak, alá van vetve a természetes emberi törvényeknek, ennélfogva az élet nagy tragédiái sem maradhatnak el.

— **(Károlyi Tibor gróf meghalt.)** Károlyi Tibor gróf, a főrendiház volt elnöke, tegnap reggel Abbáziban meghalt. Károlyi Tibor gróf született 1843. szept. 26-án Pozsonyban. Apja Károlyi György gróf. 1863-ban, mint 20 éves ifjú nagy külföldi ura indult. Az 1866-iki porosz hadjárat alatt alakult magyar légiónak Klapka szárnysegédje lett. A légió feloszlása után Párisba utazott és csak 1867-ben tért vissza Magyarországra. 1868-ban nőül vette De-genfeld Emma grófnőt. 1878-tól 84-ig tagja volt a képviselőháznak, előbb az orosházai, majd a pécsi kerületet képviselve. Irodalmi működésében lefordította Quinét-nak francia forradalmáról írt művét. Több évig a magyar képzőművészeti társaság elnöke, a főrendiháznak sok évig alelnöke, majd az utóbbi időkben elnöke volt és arról győző-gedő egészsége miatt 1900. évben mondott le. Közigazdasági tevékenységének legfontosabb részét képezte a magyarországi vízszabályozások körül kifejtett működése. Elnöke volt több armentesítő társulatnak s így legutóbb a szamos balparti armentesítő társulatnak, mely munkálatait az ő munkásságának eredménye, hogy mintegy 80.000 hold, eddig hasznavehetetlen lapos területet hódította meg a mezőgazdaságnak.

— **(Két öngyilkosság.)** Ismét öngyilkosságról kell beszámolnunk. Az életuntak egyike Rusz Vilmos, ki Kurta utca 5 sz. a lakásán, eddig még ismeretlen okból mellette szorította magát. Állapota veszélyes. A

másik öngyilkos Püspöky Kálmán, ki Mátyás király-tér 27. sz. a. boldogtalan szerelme miatti bubánatában maróingot ivott, mi annyira összeroncsolta szervezetét, hogy talán mire e sorok napvilágot látnak, a szerencsétlen meg is hal.

— **(Magyar ábránd estély Szamosújvárt.)** Elvezetés estélyt szerzett a szamosújvári közönségnek e hó 4-én Berán János az őrm. kath. főtemplom karnagya, ki idősebb tanítványaival rendezett egy minden tekintetben szépen sikerült hangversenyt.

A városi nagyterem megtelt műpártoló közönséggel és a mikor Bárány Mariska és Berán János podiumra léptek, a tanítványok hálójok és szeretők jelöl egy nagy babérkoszorúval és értékes emléktárggyal lepték meg az érték fardó buzgó mestert. Berán János meghatottan fogadta tanítványainak az ajándékát és köszönetét fejezte ki egy a tanítványoknak mint azok szüleinek.

Bárány Mariska, kitől nemcsak a megnyitót, de még egy Liszt Rhapsodiát is hallottunk, igen rutinos zongorázónak bizonyult.

Váradi Imre szintén magyar ábrándokat játszott tetszés mellett. Hollós Gizella és Klein Irén játéka is igen tetszett és meglátszik a kellő iskolázottság. Feldmann Szidónia zongora játékaival nagy hatást keltett és a közönség zajos óvációkban részesítette.

Duha Mariska, ki Aggházy Károlytól „Soirées Hongroises”-t és Szongott Eszike ki Gál Ferentől „2-ik Rhapsodie Hongroise”-t játszta kellő zongorai tehetségre való ügyes játékkal a közönség zajos tapsát méltán kiérdemelték.

Aján Mariska zongorájára — ki Chopin „Fantasie Imprimé” darabot játszta el, mely már erősebb gyakorlatilag igényelt — minden tekintetben sikerültnek mondható. A precíz előadás igazolta, hogy a jeles mesternek egyik legjelesebb tanítványától halljuk a nem épen könnyűnek mondható darabot művészeljesen eljátszani.

Hirsch Vilma a „Büvös vadász” dal-műből énekelt zongora kíséret mellett; erős hangjával jól tud banni és a közönségnek tetszett is a sikerült énekszám.

A műsor két fénypontja Esztégár Mariska zongora játéka és László Matild éneke volt.

Esztégár Mariska Liszt Ferencnek egyik legnagyobb és legnehezebb darabját a „Villi király”-t játszta el. Erős technikája és valóban nagy művészetre való játéka meglepetészerűen hatott a közönségre. Hatalmas játékát frenetikus tetszéssel fogadta a közönség, mely igen szívesen vette, hogy a műsor végén Berán Jánossal Liszt „Rákóczy induló”-ját hasonló nagy erővel és tehetséggel játszta el.

László Matild Verdinnek „Machbet” c. dalművéből énekelt. Szép, csengő hangját már előbbi szerepléseiből ismerjük és így alig mondhatunk valami újat felőle. Inkább csak óhajtatunkat fejezzük ki, midőn kérjük: nyújtson alkalmat, hogy gyönyörű éneket, mely lendülettel és szabotassággal teljes sokszor élvezhessük.

Midőn Berán János karnagynak a felmutatót szép eredményhez mi is gratulálunk, némileg megröjünk azért, hogy a klubban is hosszú műsort egy ismeretlen idegen rögtönzött felléptetésével még megnyújtotta, a mi a különben tízenegy számot végig élvezett közönségnek is visszatetszt szült. Ha az illető tényleg vizsgálat-szében szenved, ám rendezzen külön estélyt egy koronás belépti díjjal és akkor talán szívesen meghallgatjuk az ő fuvola-tudományát.

— **(Öngyilkosság a mézeshetekben.)** Szenzációs öngyilkosság tartja igazlomban Kövend község lakóit. Lehovits Béláné, a ki alig két hete, hogy férjhez ment, husvét első napján, eddig még ki nem derített okból revolverrel halántékán lötte magát s azonnal meg is halt. Az eset annál érthetlenebb, mert a fiatal asszony teljes boldogságban élt férjével.

— **(A méltóságos ur tolvajai.)** Kellemetlen kalandja volt vagy két hét előtt Mándy Lajos, nyugalmazott miniszteri tanácsosnak. Március 22-én a reggeli gyorsvonattal Bécsbe utazott. Pozsonyig semmi sem zavarta meg az útját. Kényelembe helyezkedett első osztályú fülkájában s egyedül és legkedvesebb szórakozása az volt, hogy gyönyörködött a szivarjából főlizzáló kekes füstkarikákban. Mikor a vonat Pozsonyba berobogott, a tanácsos ur felkelt, kiment a kocsi folyosójára s odaállt az ablak alá, hogy egy barátját, a ki ott volt főlizzalando, figyelmeztesse a kocsiára.

— Hirtelen kinyílt az ajtó s két úr ember jött a folyosóra, karjukon a felöltőiket s libegve a sietségtől, jobbra-balra dőlöngtek, a mi közben nem kimélték meg a miniszteri tanácsost sem, sőt mintha éppen csak neki akartak volna kellemetlenkedni, nem mozdultak el mellőle, hanem egy darabig őt is kinézték az ablakon. Mándy Lajos egy darabig csak tűrte a dolgot, de aztán, mikor a barátja is megérkezett, erőlesen rendreutastotta a toladók urakat, a kik erre sűrű bocsánatkérések között, a kocsi tulsó oldalán hirtelen lezártak. A tanácsosnak gyanus volt a nagy sietség; a tárcájához kapott s mikor meggyőződött róla, hogy az bizony a benne lévő 2100 koronával együtt eltűnt, a barátjával együtt üldözöbe vette a tolvajokat, a kik közül az egyiket sikerült is elcsipniök. A gentleman méltatlankodva utasította vissza a gyanus t főlérte az urakat, hogy jöjjenek vele az állomásfőnökhöz, ahol majd kiderül a tévedés. Reményli, hogy ott teljes elégtételt fognak neki szolgáltatni. — Ebben a pillanatban megszólalt az indulásjelző kürt s az urak kénytelenek voltak a tolvajt szabadon eresztetni, akár-

milyen nagyon biztosan tudták is, hogy az ő kezén csuszott el a pénz. Mándy Lajos, miniszteri tanácsos, még Bécsben meglette a följelentést a tolvajok ellen, akik azonban a mai napig büntetlenül és háborítatlannal élvezték a könnyen szerzett pénzt. Ma reggel aztán egy véletlen a rendőrség kezére jászotta őket. Két detektív két urat és egy hőljet látott a Rottenbiller utcában egymással békésen beszélgetve haladni. A férfiak is, a hölgy is tele voltak aggattva ékszerekkel. — Jobban szemügyre vették őket, egyszerre csak mind a két rendőr fölkiáltott:

— Néni Plaszer!

— Hisz ez Kohn!

A diszes társaság elhalványodott, szabdokozott, de ez nem használt semmit. A detektívek, akik megismerték a zsebtolvaj-lásért, számtalanszor büntetett urakat, bevitték őket a főkapitányságra, ahol a fekete könyvből kikeresték a nácionáljelüket.

Az egyik ur Plaszer Ernő, volt kereskedő, a másik Kohn Ignác Ödön, foglalkozására nézve zsebtolvaj, a hölgy pedig Fischer Margit huszonhárom éves kávéházi pénztárosnő. — Még a délelőtti folyamán szembesítették őket Mándy Lajossal, a ki a leghatározottabban felismerte bennük a tolvajokat. — A lopott pénz egy részét megtalálták náluk. Fischer Margitnál 606 koronát és két Miskolcon kiállított zálogjegyet, Kohnnál hét aranygyűrűt és 800 koronát, Plaszernél egy husz márkás aranyat és 80 koronát. A társaságot letartóztatták.

IRODALOM.

(*) **Álmok.** Ily cím alatt adja ki Eneydne K. Eliz (Platonissa.) a lapokban megjelent dolgozatait (versek, elbeszélések, rajzok). A kötet mintegy 10 ivnyi terjedelemben május hó elején fog megjelenni. Az előfizetési ár: 3 korona, melyet április végéig Grüné Samuel könyvnyomdájába kér beküldeni a szerző.

(*) **Az Új idők tartalma.** Az Új idők legutóbbi száma alábbi tartalommal jelent meg: Szöveg: A honzerző, írta Herczeg Ferenc. A vasminiszter, írta Farkas Imre. Horkayné a kaszinóban. Anti bácsi és Jóska bácsi és a gyerekek, írta Malonyay Dezső. Anakreoni dal, írta Endrődi Sándor. Kis tragédiák, írta Szomaházy István. Moral insanity, írta Wolfner Pál. A tavaszi műtárlat, írta Lyka Károly. Haus Leusz tragédiája, írta Tábori Róbert. Rovatok: Mindenféle. A szerkesztő üzenetei. Képek: A műcsarnok tavaszi tárlata. (4 kép). Az új idők galériája, Mater Dolorosa. A római magyar művész ház. Szamosy László rajza (3 kép). Madarak (2 kép). A Temes monitor vízrebocsátása (2 kép). Pityer Bácsi. Damkó József terrakotta-műve. A kassai honvédszobor. Holló Barnabás mintája. Műmelléklet. Csók Istvánnak a „Mézevés” c. képe.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kolozsvár, csütörtökön, ápr. 7-én:

SURSUM CORDA.

Sziomú 4 felvonásban.

Kezdeté 7-kor, vége fél 10 kor.

Holnap, pénteken, április 8-án:

SURSUM CORDA.

SZÍNHÁZ.

* **Szegény Jonathán.** Millocker szép zenéjű operette rövid egymásutánban tegnap került másodsor színpadra, félíg se telt nézőtér előtt. Az előadásnak néhány új szereplő föllépése kölcsönzött érdekességet. Henriett Tibor Lőri játszotta, kinek szép terjedelmű hangja és kifejező játéka tetszett a közönségnek. Kalmár József Van der Gold szerepében csillogtatta fide, kellemes tenorját, de a szerep prózái részén tulajdonság dőccgással vergődött keresztül. Molly szerepében új volt Károlyi Leona, kinek ügyekezete ezuttal több sikerült jelenet után hozott számára tapsokat. A régi szereplők közül Kassai Károly tűnt ki vidám, kacsagató Jonathánjával.

* **Sursum corda.** Ma este került bemutatásra Bosnyák Zoltán társadalmi színműve, a „Sursum corda”, melyben Gyulaffi László gróf szerepét Szakács Andor, Hadady Ervint Mészáros Alajos, Gyulaffi László Aranka, Eszter Törvőgyi Margit, Richard atyát Szegő Endre, a rabbit Dezséri Gyula, Hermann pedig Tompa Kálmán fogja játszani. A bérlek jégjeit a mai bérletszűnhetes előadásra délelőtti 10 óráig tartja fenn a színházi pénztár.

* **Szentgyörgyi István ügye.** Szentgyörgyi István ügyében az „Ellenzék” téves információja nyomán az a meggyőződés terjedt el városzerte, hogy Szentgyörgyi aláírta a szerződést, leszállított fizetéssel. A tény az, hogy Szentgyörgyi semmiféle szerződést nem írt meg alá s a pillanatban sem tagja a kolozsvári színháznak. Mindössze annyit történt, hogy az Ellenzék szerkesztőjének közvetítésével Szentgyörgyi kellemetlen helyzetből segítette ki a színház vállalkozó igazgatóját. Ugyanis ténylesek-től tartottak vasárnap azon esetre, ha Szentgyörgyi föl nem lépne a Falu rosz-szában. Az igazgató közvetített kérésére, Szentgyörgyi, (hozzá méltó gavallérosággal), elvette a demonstrációk életét az által, hogy teljesítette a kérést és játszott. Csakis ezt tette meg, a szerződést még nem írta alá, mert oly sérelemnek tartja amugy is csekély fizetése leszállítását, hogy ebbe nem mehet bele.

Beszélgünk most a legnagyobb nyugalommal arról az ügyről. Tapasztaltuk több ízben, hogy Megyeri igazgató ur érthetetlen makacssággal és ideges haraggal lépett föl, számos esetben nyilván saját kárára. Oly roppantul elfoglalt és sokféle érdek által igénybe vett állásnál, mint egy szinagazgatói állás, nem is csoda, ha megtörténik, hogy az igazgató idegeskedik. Furájában bolondot is csinálna, ha nem volna mindenütt mellette egy diploma nyugalomával és tapintatával titkára, ki az ellentéteket sok-szor kiegyenlíti. Fájdalom, nálunk, (ugy látszik, ez is spórolásból) nincs az igazgató mellett külön titkár, oly nyugodt intelligens lény, a ki mint szakember is hasonló szükséges szolgálatot tenne.

Igy történhetett, egyebek közt az a teljesen elhibázott és téves intézkedés, hogy a Színház legnagyobb művészen akart a vállalkozó igazgató ur bizonyos summát megspórolni. Ez a szándék igazgatói szempontból se helyes, kivált pénzügyi szempontból meg ép n em.

Ha ugyanis az igazgató nem szándékosan akurja helyzetét tarthatatlanná tenni, a szóban levő intézkedése helyzetét itt föltétlenül lehetetlenné teszi.

Epen Szentgyörgyivel szemben, a mi államilag és városilag is támogatott színházunknál, lehetetlen ilyen operációt véghezvinni.

Teljes jóindulattal és mint művész iránt szeretettel kérjük tehát Megyeri igazgató urat: méltóztatásék Szentgyörgyi Istvánt előbbi fizetésével szerződíteni. Ily nagy vállalatnál csekély összegű differenciáról van szó. Félt hogy a vállalatnak sokkal nagyobb anyagi kára támadna, ha nem szerződtené. Ugyanis, hogy őszintén elmondjuk, a ki a közönség köréből hallottunk: egyszerűen színházi sztrájkról van szó. Arról tudnivali, hogy a kolozsvári törzsközönség addig nem járna színházba, míg kedves régi szimfonisztát, az egyentlen, a ki koránál és művészeténél és helyzeténél fogva ezt a kivételes védelmet megérdemli, régi javadalmazásával nem szerződött ismét.

Kerüljük el tehát a fölösleges összeküzdést. A színház igazgatója maga is színes, örüljön annak, hogy a közönség úgy megbecsüli a magyar színművészet érdemes apostolát, hogy szíve egész szeretetével, fájdalommal nézi, kegyetlenül bántó anyagi küzdelmét. Hajoljon meg az igazgató a közönség óhajta és akarata előtt.

Szakítsunk félbe az egész kellemetlen incidentet. Hirt óhajtunk adni legközelebb arról, megnyugtatón a kolozsvári közönséget róla, hogy Szentgyörgyi István, a kolozsvári Nemzeti Színház régiesrégi tagja, de máig is ifjú művész, mindnyájunk öröme és megnyugására, továbbra is rendes tagja maradt színházunknak. T.

KÖZGAZDASÁG

A triesti általános biztosító-társaság (Assicurazioni Generali) f. é. március hó 18-án tartott 72-ik közgyűlésén terjesztették be az 1903. évi mérleget. Az előttnak fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1903. december 31-én érvényben volt életbiztosítási tőkeösszegek 656,787.581 korona és 31 fillér voltak ki és az év folyamán bevett díjak 28,731.705 korona 08 fillérre rugtak. Az életbiztosítási osztály díjtartaléka 1,002,886 korona 03 fillérrel 174,192,235 korona 16 fillérre emelkedett. A tűzbiztosítási ágban beleértve a betétesek-lópás elleni és tűkór-ívegbiztosítást a díjbevétele 12,989,614.539 korona biztosítási összeg után 21,276,945 korona 70 fillér volt, midől 8,716,810 korona 37 fillér viszontbiztosításra fordított volt, hogy a tiszta díjbevétele 12,560,135 korona 33 fillér rugott, mely összegből 8,699,907 korona 26 fillér mint díjtartalék minden tehertől menten jövő évre vitetett át. A jövő években esedékessé váló díjkötelvények összege 86,523,287 korona 41 fillér. A szállítványbiztosítási ágban a díjbevétele kitélt 3,720,916 korona 60 fillér, mely a viszontbiztosítások levonása után 1,161,348 korona 49 fillérre rugott. Károkért a társaság 1903-ban 26,668,093 korona 31 fillér folyósított. Ehhez hozzáadva az előbbi években teljesített kárfizetéseket a társaság alapítása óta károk fejében 768,682,165 korona és 96 fillérnyi igen tekintélyes összeget fizetett ki. A nyereség tartalékok közül, melyek összesen 23,505,036 korona 95 fillér rugnak, különösen kiemelendők: az alapszabály szerinti nyereség tartalék, mely 5,250,000 koronát tesz ki, az értékpapírok árfolyamigadozására alakított tartalék, mely a 3,729,624 korona 17 fillér kúntartalékkal együtt 16,778,952 korona 01 fillérre emelkedett, továbbá felemelendő a 160,000 koronára rugó kétéves követelések tartaléka és a 378,042 korona 47 fillérnyi ingatlan tartalék. Ezeket kívül fennáll még egy 938,042 korona 47 fillér kitévő külön alap, melynek az a rendeltetése, hogy az életbiztosítási osztályban a kamattal esetleges csökkenését kiegyenlíse. A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek első rangu értékekben vannak elhelyezve, az idei áttalások folytán 208,632,918 korona 73 fillérrel 329,923 korona 25 fillérre emelkedtek, melyek következőképpen vannak elhelyezve: 1. Ingatlanok és jelzálog követelések 35,297,680 kor. 66 fillér. 2. Életbiztosítási követényekre adott kölcsönök 19,464,641 kor. 25 fillér. 3. Letéteményezett értékpapírokra adott kölcsönök 723,897 kor. 13 fillér. 4. Értékpapírok 157,833,474 kor. 11 fill. 5. Tárcaváltók 1,008,628 kor. 72 fill. 6. A részvényesek biztosított adósságei 7,350,000 kor. — fill. 7. Bankoknál lévő rendelkezésre álló követelések, készpénz és az intézet követelése: a hitelzők követeléseinek levonásával 5,651,691 kor. 38 fillér. Összesen 227,329,923 kor. 25 fillér. Ezen értékekből 45 millió korona magyar értékekre esik.

állítólag — azt mondotta, ha Csehország helyén tenger lenne, akkor kivihető lenne Vilmos császár terve.

A haditengerészet fejlesztése.

Budapest, április 6.

Mint illetékes körökben hire jár, az 1905-ik évi haditengerészeti kiadások emel-tetnek, mert a tengerészeti felszerelések lényeges kibővítésre szorulnak, mert amint az orosz-japán háború bizonyítja, óriási jelentősége van a tengerészeti felszerelés tökéletességének.

Tárgyalások a Kurján.

Budapest, ápril. 6.

A kir. kuria ma tárgyalta a Serényi Aladár államtitkár dedési mandátuma ellen beadott petíciót; valamint Nagy Ákos a kádarkuti nábob hirhedi végrendeleti bűnpörét.

Mindkét ügyben holnap hirdetik ki az ítéletet.

Egy nevelőnő letartóztatása.

Eszék, április 6.

A budapesti ügyészség megkeresésére az itteni rendőrség letartóztatta Schill Anna nevelőnőt, aki hírlapi cikkekben a törvényt-széklet részrehajlással vádolta. — Azt írta ugyanis fővárosi lapokban, hogy atyját és fivérét megmérgezték, de a bírák részrehajlása következtében a bűnösök megszabadultak. Rágalmazásért megindították hát ellene az eljárást, de mivel szökéstől lehetett tartani, hát letartóztatták.

Meggyilkolt igazgató.

Nagyvárad, ápr. 6.

A nagyszalontai gözmalom igazgatóját ma reggel halva találták a szobájában. Konstatálták, hogy rablógyilkosság forog fenn. A gyilkosok körülbelül 700 korona készpénzt vihettek csupán el. A csendőrség széleskörű nyomozást indított a gyilkosok elfogatására.

Az orosz—japán háború.

— Legújabb hírek. —

Budapestre ma a következő táviratok érkeztek.

Londonból jelentik: Kuropatkin e hó 4-ikéről jelentette, hogy a Jalu folyónál minden csendes, csupán az önkéntesek és kisebb japán csapatok között voltak apróbb csatározások.

Londonból jelentik: Porth-Arthur kikötő elzárása teljesen sikerült a japánoknak. A japánok különben most megváltoztatták egész haditervüket, mert egy árulót lepleztek le a fizti karban, aki ellen szigorú vizsgálatot indítottak.

Gyilkosság az örültek házában.

Budapest, április 6.

Triestből jelentik: Egy Poglievics Lupa nevű örült, aki gyilkossági mániában szenved, ma d. e. reárohant egy társnőjére s azt pusztá kézzel — mielőtt megakadályozhatták volna — megfojtotta.

Ennek a szerencsétlennak már három gyilkosság terüli a lelkét. Mikor először gyilkolt, azonnal bezsállították az elmegyógyintézetbe, ahonnan két esztendő múlva mint gyógyult beteget bocsájtottak el. Kévéssel ezután újból meggyilkolt egy leányt, amiért is újból bezsállították az elmegyógyintézetbe, ahol immár a harmadik gyilkosságot követte el.

Budapesti gabona-tőzsde.

Jegyzetnek:

Buza ápr.	805—805
" októ.	809—810
Zab "	529—529
Rozs "	810—804
Tengeri máj.	638—540

Feladó szerkesztő

HERCZEG JENŐ.

Laptulajdonos:

GOMBOS FERENCZ

Táviratok

Királyunk kitüntetése.

Budapest, április 6.

Krisztianiból jelentik: Oszkár király 6 Felsőének a norvég nagy-rendet adományozta.

Ausztria-Magyarország felosztása.

Budapest, ápril 6.

Egy berlini lap szenzációs cikket közöl, melyben azt mondja, hogy Vilmos német császár és az orosz cár között levél-váltások folytak Ausztria-Magyarország felosztására vonatkozólag. Az orosz cár —

NYILTTÉR.

Olcsó tisztviselő kölcsönt

kaphatnak állami és közigazgatási tisztviselők, katonatisztok, hivatalnokok és nyugdíjasok 2—15 évre legutóbb esetben kezes nélkül. Minden 1000 korona kölcsön után öke és kamatban havonta cirka 9 kor. fizetendő. Megkereséséknél közölnöd: állás, évi törzsfizetés, szolgálati, születési idő és mennyi összegű a mai napig a kiérdemelt nyugdíjgény.

Előleges kiadás nem szükséges! Ugyisntén olcsó kamatu törlesztéses Jelzálog kölcsönök gyorsan átkonvertáltak. Minden irányban a legnagyobb diszkreczió biztosítatik.

Válaszra bélyeg melléklendő.

Kolozsvármegye alispánjától.

Sz. 141—904.

3166 2—3

alisp.

Árlejtési hirdetés.

Kolozsvármegye központi hivatala részére szükséges papír és irodaszerek szállítása folyó évi április hó 14-ik napján délelőtt 10 órakor a vármegye székházánál (alispáni hivatalos helyiségben) megtartandó nyilvános árlejtésen vállalatba fog adni.

Vállalkozni szándékozókat felhívom, hogy az árlejtésre kitűzött fenti időig 100 korona bántpénzzel ellátott bélyeges zárt írásbeli ajánlatokat hozzám annyival is inkább adják be, mivel a később beérkező ajánlatokat figyelembe venni nem fogom.

Az ajánlatban megemlítendő, hogy ajánlattevő a részletes árlejtési föltételeket ismeri és azokat elfogadja.

A részletes árlejtési föltételeket a II-ik aljegyzői irodában (I-ső emelet 40. szám) hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kolozsvárt, 1904. évi március hó 22-én.

Dóza Endre,
alispán.

Árverési hirdetmény.

Ezennel közhírré teszi alóli igazgatóság, hogy a Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank zálogosztályánál elzálogosított s

1904. évi január hó végéig

lejárt és még ki nem váltott tárgyak az I. II. osztályból nyílt árverésen el fognak adni és pedig:

az I. osztályu tárgyak, ugymint: ruhaneműk, háziesszközök, árak stb. árverése lesz folyó évi április hó 12-ikén.

A II. osztályu tárgyak, ugymint: arany, ezüstneműk, ékszerek stb. árverése lesz folyó évi április hó 18-án.

Az árverések az intézet helyiségében mindig délután 3 órakor kezdődnek.

A zálogtárgy tulajdonosa fel van jogosítva az eladásra kitett tárgyat az árverés kezdete előtt még kiváltani, a már eladott tárgyakból a bejött többlet őt illeti.

A vevő tartozik a vételért rögtön lefizetni és a tárgyat elvitetni.

Kolozsvárt, 1904. március 11.

Takarékpénztár és Hitelbank
igazgatósága.

8087 17—*

Szám: 218—1904.

vhtó.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a kolozsvári kir. törvényszéknek 1903. évi 13393. számú végzése következtében dr. Bruckner Antal ügyvéd által képviselt Spitzer Dániel javára Mayer Géza ellen 201 korona 92 fillér s jár erejéig 1903. évi december hó 9-én foganatosított biztosítási végrehajtás utján felül foglalt és 6363 koronára becsült következő ingóságok, ugymint: bútorok nyilvános árverésen eladnak.

Mely árverésnek a Kolozsvár városi kir. járásbíróság 1904. évi VI. 30/3. számú végzése folytán 201 korona 92 fillér lökekövetelés, ennek 1903. évi november hó 25-ik napjától járó 6% kamatai, 1/10% vállódj és eddig összesen 49 koronában bíróilag már megállapított költségek erejéig Kolozsvárt, Jókai-utca 4. szám alatt alperes lakásán leendő eszközökre 1904. évi április hó 15-ik napjának délelőtti 10 óra határidőig kiütetik és ahhoz a venni szándékozóknak ezennel oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ingóságok esetén becsárón alul is el fognak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felül foglaltaták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Kolozsvárt, 1904. évi március hó 15. napján.

Pap Jenő,
kir. bír. végrehajtó.

3184 1—1

Szám: 260—1904.

vhtó.

3185 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a bécsi belvárosi cs. és kir. járásbírósnak 1903. évi C. VI. 1503/4. számú végzése következtében dr. Bruckner Antal ügyvéd által képviselt Spitzer Dániel javára Mayer Géza ellen 206 korona 5 fillér s járuléka erejéig 1904. évi január hó 25-én foganatosított biztosítási végrehajtás utján felül foglalt és 6363 koronára becsült következő ingóságok, ugymint: bútorok nyilvános árverésen eladnak.

Mely árverésnek a Kolozsvár városi kir. járásbíróság 1904. évi VI. 30/3. számú végzése folytán 206 korona 5 fillér lökekövetelés, ennek 1903. évi november hó 16-ik napjától járó 6% kamatai, 1/10% vállódj és eddig összesen 54 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Kolozsvárt, Jókai-utca 4. sz. alatt alperes lakásán leendő eszközökre 1904. évi április hó 15-ik napjának délelőtti 10 óra határidőig kiütetik és ahhoz a venni szándékozóknak ezennel oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ingóságok esetén becsárón alul is el fognak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felül foglaltaták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Kolozsvárt, 1904. évi március hó 2. napján.

Papp Jenő,
kir. bír. végrehajtó.

Schéfer András

uri szabó és divat-áru raktára

Kolozsvárt, Mátyás király-tér 8.

Alapított 1877.

Alapított 1877.

Ajánlja dúsan felszerelt

hazai és angol szövetek

raktárát; ezekből készít mérték

és legújabb divat szerint izlésesen

mindenféle uri ruhákat!

Raktáron tart nagy választékban férfidivat ujdonságokat és e szakmába vágó czikkeket, ugymint: fehérneműt, nyakkendőket, harisnyát; továbbá kalapok, sapkák, esernyők, sétapálcák, inggombok, sport-czikkok, plaidok, plüsch-takarók, kész angol szabású felöltők, mellények és bőrkabátok méltányos, szabott árak mellett!

Hazai gyártmányú galler, kézelő és kezilyük.
2975 25—*

VILÁGHIRŰ!

a „REKORD“ festészeti műintézet a kiválóan sikerült életnagyságu arcképeiről, melyeket elismert művészek által készített, számos (kir. közjegyző által hitelesített) elismerő levél a világ minden tájáról.

Elsőrangú képek árai:

Olaj-, aquarell- és pastell festésben

fénypapíron 48—68 cm. nagyságban ár 20 kor.

Legfinomabb kivitelű Brom-Platin és

krétarajz..... ára 5 kor.

Részletes árjegyzék bérmentve!

Egy életnagyságu festményt készítenek mindenkinek, teljesen ingyen, ha részükre 5 rendelést szerez és azokat egyenként vagy egyszerre beküldi.

„REKORD“

festészeti műintézet

Budapest, VII., Rottenbiller-utca 46. sz.

A kisbirtokosok által

sajátkezűleg, a legnagyobb gondnal, angolnyelven és rafias eljárással készített, kitűnő minőségű, vagyonilag szavatolt fajliszt, I-sőrendű, miniszteri szövegnyomrendet minden tekintetben megfelelő

szőlőlugasnak is kiválóan alkalmas

csemege és borfajú szőlőoltások a tapasztalatok során fajtisztának, a legjobbaknak és legmegbízhatóbbaknak bizonyultak! — Minden nagyhangon hirdető, gyárilag fűllesztett, reklámozott, előhajtott oltást messze felülmúlunk! — Chasselas, muskotály és más legkiválóbb csemegefajtákból összeválogatott

I-sőrendű lugas-gyűjtemény ára:

(melyeknek megeredéseért és jószágért felelősség vállalatik)

1. Kis összeállítás 15 drb. .... 5 kor.

2. Nagy összeállítás 30 drb. .... 10 kor.

a) Borfajok:

Amerikai ripária portális alanyon

oltott gyökerek, fás és zöld olt-

ványok ára tavaszi szállításhoz:

Ezer drb. .... 200 k.

Száz drb. .... 22 k.

Tíz drb. .... 2 k 50f.

b) Csemegefajok:

Árak tavaszi szállításhoz

értendő:

Ezer drb. .... 220—240 k.

Száz drb. .... 25—30 k.

Tíz drb. .... 3—5 k.

Hazai szőlőfajok! Filloxeramentes!

3002 75—* Szőlőkirály. (Delaware.)

A költött talajon egyedül használható olyan rendkívül korai directtermő, melynek 25—26%-os cukor és szokatlanul nagy szeszartalmu bora igen jó, hasonló a szomorodni mászlához és a maderához. Silányabb kerti vagy homoki borok feljavitására. Gyengébb évbéli termések háziasítására nem lehet eléggé ajánlani. A Delaware francia szőlőtől 17 évvel ezelőtt közvetlenül az érmellékre portált ezen perenosporának ellentálló szőlőfaj termi manapság hazánkban a legjobb és legerősebb bort s méltán nevezhetjük a borok királyának. A jövő szőlőszet kincse. Mindenütt megterem, ugy a homokon, mint a költött agyagos, meszes, köves, palás és nyirkos talajokban. Ezen beoltás nélkül termő, biztosan jól megforradott, rendkívül (tartós szívós zöldhajtása 1—20 hideget is kibíró) korán érő csemegefaj, felhozott előnyeinel fogva megérdemli hogy kertjeinkben, barázdákon, kerítések és házaink fala mellett s minden egyébre nem használható helyeken mint szőlő-lugas tenyésztessék!

100 darabból álló lugas-gyűjtemény oszmagolva

és postán feladva csak 10 korona.

Borkirály! Mintabort 2 korona. (Delaware!)

Ripária portális telepeket! Nagymennyiségű ripária előadás!

Tisztán kezelt valódi érmelléki fajborok!

Palackokban, ugy mint hordókban, kismennyben és nagyban

a legutányosabban beszerezhető s kívánatra választékos

ellenében bővebb felvilágosítást, 431 korona utánvétele

mellett mintabort küld:

Az érmelléki Szőlőszeti és Borászati Szakközlöny

mint Országos Hirdetési Kalauz

SZÉKELYHID (BIHÁRMEGYE).

Könyvnyomdai mun-

kákat legolcsóbb ár-

ban készit GOMBOS

FERENC nyomdaja.

Izléses

„Triesti általános biztosító társaság“

(ASSICURAZIONI GENERALI)

Budapest, V. ker., Dorottya-utca 10-ik szám.

A „Közgazdaság“ rovatban közöljük a TRIESTI ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG

a legnagyobb, leggazdagabb és legrégebb biztosító intézetünk

mérlegének főbb számadatait. Teljes mérleggel a társaság mindenkinek, a ki e czélból hozzá fordul, a legnagyobb készséggel szolgál.

Az intézet elfogad: élet-, tűz-, szállítmány-, üveg-, betöréses-lopás és harangtörés és repedés elleni biztosításokat. Közvetít továbbá: jégbiztosításokat a „Magyar jég- és viszontbiztosító részv.-társ., valamint baleset elleni biztosításokat az „Első oszt. általános baleset elleni biztosító társaság“ számára.

Kolozsvári főügynökség: Tischler Mór és Róna Arnold.

Alapított 1875.

Alapított 1875.

3178 AJÁNLOM SZABADALMAZOTT 2—16

JÉGHÜTŐIMET

melyek igen takarékos

jégmedenczével

vannak felszerelve.

Hentes üzletek, tejelárusítók és

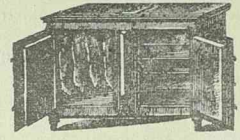
privát házaknak igen alkalmas

Raktáron áll 300 koronától

400 koronáig.

— Árjegyzék bérmentve.

SEEMANN J.

lakatos, tizedes-mérleg,

fuvó és jégűtő készítő.

Fényképezésk és Amateurök figyelmé e!

Telefonszám: 185.

Schuster Emil

Norinbergi, díszmű, játék, sport, vadászati és fényképezési kellekek áruháza Kolozsvárt, Mátyás király-tér. (Gróf Rhédey-palota.)

Állványos, kézi és zseb fényképező gépek!

Minden méretű:

Nagyító készülékek!

Lencsék (objectivék)

és pillanatárak!

Fényérzékeny üveglemezek:
Lumier
Germania
Agfa
Heliol
Ideal
Ringer
Schleisner
E. Schaterra
Kodak és Agfa
görfilmek
„AGFA“
kifejlesztő, rögzítő és színező
vegyszerek, olajok
E. Schaterra
Fényképezési lámpák, másoló keretek, üveg és porcellán
fürösztő talak, Cartonok, Passepartoutok és albumok stb.
Ugyisint a fényképezéshez szükséges — itt fel nem sorolható — kellekek dus választékban.

Fényérzékeny másolópapírok:
Dr. Kurz Celluloidin papír
Dr. Leiner
Velox, Leuta
Germania, N P A
Riposbronz és Electro
Celluloidin és Bromézüst
levezelő lapok
Dr. Leiner Cell papír ívekben

Fényképezési lámpák, másoló keretek, üveg és porcellán

fürösztő talak, Cartonok, Passepartoutok és albumok stb.

Ugyisint a fényképezéshez szükséges — itt fel nem sorolható — kellekek dus választékban.

Állandó raktára eredeti gyári árak mellett:

az Amerikai-Német Grammophon-társ.

hangosan beszélő, szavaló, éneklő és zenélő

Grammophon-gépeinek és Grammophon-lemezeinek.

Ugyisint a valódi EDISON PHONOGRAPHOK, bejárt

szóit eredeti és üreshengerek, valamint a legújabb EDISON

törhetetlen Celluloid hengerekből

Valódi angol és francia illatszerek!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!

Videki megrendelések gyorsan és pontosan!